8.3.2017

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: HE 9/2017 vp / Asiantuntijapyyntö 8.3.2017
Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajoneuvolain, ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain ja ajoneuvojen yksittäishyväksynnän järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

LAUSUNTO KATSASTUSLAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMISESTA

Liikenneturva kiittää lausuntomahdollisuudesta.

Hallituksen esityksessä 9/2017 vp on kyse EU:n ns. liikennekelpoisuuspaketin voimaansaattamisesta, ja se on samalla hallituksen katsastuslainsäädännön kaksivaiheisen uudistamishankkeen ensimmäinen vaihe. EU:n liikennekelpoisuuspaketti sisältää ”uuden katsastusdirektiivin” (2014/45/EU), ”rekisteröintitodistusdirektiivin” (2014/46/EU) sekä ”tienvarsitarkastusdirektiivin” (2014/47/EU).

Uuden katsastusdirektiivin ja tienvarsidirektiivin voimaansaattaminen aiheuttaa vähäisiä muutoksia ajoneuvolain 6 – 10 lukuihin, joissa kyseisistä asioista on kansallisesti säädetty. Muutoksilla ei ole nähtävissä liikenneturvallisuusvaikutuksia. Rekisteröintidirektiivin muutokset eivät aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön. Muut HE:n muutokset ajoneuvojen katsastustoiminnasta annettuun lakiin (957/2013) sekä ajoneuvojen yksittäishyväksynnästä annettuun lakiin (958/2013) koskettavat lähinnä katsastusta suorittavia organisaatioita.

Uusi katsastusdirektiivi huomioi ajoneuvotekniikan kehittymisen ja erityisesti sähköisten diagnostiikkatyökalujen hyödyntämisen niissä kohteissa, joissa tarkastusta ei voida tarkastella perinteisin tarkastusmenetelmin. Liikenneturva pitää hyvänä, että Liikenteen turvallisuusvirastolle laajennetaan valtuuksia antaa tarkempia määräyksiä tarkastuskohteista ja tarkastusmenetelmistä, jotta tarvittaessa tekniikan kehittyessä uusia menetelmiä voidaan ottaa joustavasti käyttöön.

Uudistuksessa puretaan edelleen katsastusta, ja nyt myös yksittäishyväksyntää, suorittavien organisaatioiden riippumattomuusvaatimuksia. Kansalaisten kannalta vaatimusten poistamisessa voi jossain määrin nähdä joitain uhkakuvia liittyen esimerkiksi turhiin hylkäyksiin ja korjauksiin, mutta markkinoiden toiminnan ja toisaalta Liikenteen turvallisuusviraston valvontavastuun sekä sanktiokeinojen voi luottaa torjuvan uhkakuvien toteutumisen.

Kokonaisuudessaan hallituksen kaksivaiheinen katsastusuudistushanke sisältää kuitenkin suuria muutoksia ajoneuvojen katsastamiseen, joilla voi olla vaikutusta myös liikenneturvallisuuden kannalta. Merkittävät muutokset toteutuvat valtioneuvoston asetuksen tasolla, eli ns. katsastusasetuksen (1245/2002) muutoksella, eivätkä siten sisälly käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen.

Katsastusasetuksella säädetään toisaalta niistä ajoneuvoista, jotka kuuluvat määräaikaiskatsastuksen piiriin, sekä siitä, kuinka usein ajoneuvo kussakin ajoneuvoluokassa tulee katsastaa. Näillä kysymyksillä pitkälti ratkaistaan se, minkälainen rasite ja kustannukset ajoneuvojen omistajille katsastuksista koituu, sekä toisaalta, minkälainen mahdollinen vaikutus muutoksella on esimerkiksi liikenneturvallisuuteen.

Lausunnossaan liikenne- ja viestintäministeriölle 13.1.1017 Liikenneturva kannatti katsastustiheyden tarkistamista, mutta piti ehdotettua muutosta liian suurena. Asetusmuutosehdotuksen perusteluosassa arvioitiin muutoksen heikentävän liikenneturvallisuutta, eikä Liikenneturva voi pitää hyväksyttävänä ehdotusta, jolla tieliikenteen turvallisuutta heikennetään.

Valtioneuvosto antoi viime vuoden lopulla (15.12.2016) periaatepäätöksen tieliikenteen turvallisuudesta. Periaatepäätöksen pitkän aikavälin visiona on, ettei kenenkään tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti liikenteessä. Yksi sen seitsemästä asiakokonaisuudesta on ”turvallisempia ajoneuvoja teille”: Ajoneuvojen katsastusvaatimuksia muutetaan siten, että katsastustoiminta painottuu liikenneturvallisuuden kannalta riskipitoisimpiin ajoneuvoihin.

Katsastusdirektiiviä toimeenpantaessa ja etenkin asetuksella muutettavaa katsastusväliä harkittaessa on muistettava, että Suomessa ajoneuvot liikkuvat vaativissa olosuhteissa, mikä asettaa ajoneuvotekniikan koville. Lisäksi pitkien etäisyyksien vuoksi osalla autoista vuosittaiset ajomäärät ovat huomattavia, ja vaihtelu auton käyttötarpeen mukaan on suurta, jolloin aikaväli yksinään ei ole välttämättä paras kriteeri katsastustarpeen osoittamiseen.

LIIKENNETURVA

ANNA-LIISA TARVAINEN
Anna-Liisa Tarvainen
Toimitusjohtaja

JUHA VALTONEN
Juha Valtonen
Tutkimuspäällikkö

JVa